

Čas VELKÝCH změn

Vážení a milí kolegové ve službě u oltáře, po prázdninách (které možná byly delší, než jsme mohli čekat), se znovu vracíme k našemu seriálu – malé procházce po dějinách liturgie. A jestli dovolíte, budeme se dnes věnovat historii trochu více. Ony totiž historické události ovlivnily mnohé prvky našeho slavení.

Možná jste už slyšeli o pronásledování křesťanů v dobách Římské říše. Ostatně často najdeme v kalendáři svátky světců-mučedníků právě z římské doby. Není to nic nového – už v křesťanském starověku se křesťané shromažďovali k bohoslužbám na místě, kde tito mučedníci umírali nebo byli pohřbeni, ve výroční den jejich smrti – neboli, jak tomu říkali, „v den jejich zrození pro nebe“. Tuto praxi máme doleženou už u sv. Polykarpa, biskupa v Efezu z poloviny 2. stol., který ještě osobně znal apoštola Jana.

Nesmíme si ovšem představit první tři křesťanská století jako neustálé krveprolití. Různá pronásledování křesťanů byla omezená místně i časově, přicházela ve vlnách a trvala obvykle několik měsíců, nejvýše let. Stále ovšem byly v platnosti protikřesťanské zákony a císařské výnosy a v podstatě záleželo na tom, jak moc se braly doslova, jak se uplatňovaly a vymáhaly.

TAKZVANÝ KONSTANTINOVSKÝ OBRAT

Situace se změnila na počátku 4. století. Jeden z tehdejších vládců Římské říše, císař Konstantin, vydal roku 313 výnos, kterým připouští existenci křesťanství. To totiž do té doby podle římských zákonů vlastně úředně neexistovalo. Nebylo to ještě prohlášení křesťanství za státní náboženství – byla to vlastně možnost pro křesťany, aby svou víru prožívali bez obav z pronásledování, a pro

církev právo zacházet svobodně se svým majetkem, zvláště s místy pro bohoslužbu.

To je také jeden z významných rysů této doby: od 4. století se místa bohoslužeb stávala veřejně známými a do značné míry i veřejně přístupnými. Pochopitelně už před Konstantinem existovaly budovy věnované právě shromažďování církve a bohoslužbám, ale od této doby nastává velký rozmach jejich staveb.

Rozvíjí se zvláště jeden druh „kostelů“,

řeckého náboženství totiž byly pro křesťanství prakticky nepoužitelné – skládaly se totiž víceméně z malého vnitřního prostoru, jakési svatyně, kde byla uchovávána socha božstva, a větší předsíně, kde kněží zabíjeli a dále zpracovávali obětní zvířata. Křesťané oproti tomu potřebovali mnohem větší vnitřní prostor, kde by se mohlo celé společenství Božího lidu setkat ke společnému slavení.

A CO ZMĚNY UVNITŘ?

Také k nim docházelo. Vzhledem k tomu, že se křesťanství mohlo svobodně šířit, pronikalo i do nejvyšších vrstev římské společnosti, mezi senátory a na císařský dvůr. Mnohé křesťany oslovovalo, jakým způsobem byli oslavováni císařové a další představitelé státu, a to se stalo inspirací pro křesťanskou bohoslužbu, která pozvolna získávala podobu „audience u Krále králů“, což znamená větší míru slavnostnosti a větší důraz na Boží velikost a vznešenost.

Nelze si ovšem představit tuto

dobu jako nějaký „ráj na zemi“ pro křesťanství. I když pronásledování pominulo, byla tu další rizika a nové problémy – a i s nimi se církev musela nějakým způsobem vypořádat. Ale o tom si povíme příště.

Zatím vám napjaté těšení přeje otec Zdeněk Dršťka

řečeno dnešním výrazem: jsou to takřečené baziliky. Původně se jednalo o stavby věnované všeobecnému užívání – šlo v podstatě o jakési městské tržnice, dnes bychom řekli „hypermarkety“. Lidé se v nich shromažďovali, nakupovali a prodávali, setkávali se a diskutovali nebo naslouchali vyhlášením nových zákonů a výnosů.

Díky císařské štedrosti mohla církev některé tyto tržnice převzít a využít je jako místo bohoslužeb. Typické chrámy římského či

MALÝ VELKÝ MUŽ

PŘÍBĚH ADOLFA KATPRA

KRESBA: CZINA

TEXT: ZBYNĚK PAVIENSKÝ

KAŽDÝ PŘÍBĚH, PODOBNĚ JAKO LIDSKÝ ŽIVOT, MÁ ZAČÁTEK A KONEC. MALÉ DÍTĚ, KTERÉ DRŽÍ FARÁŘ V NÁRUČI, JE JAKO PRVNÍ SLOVO V PŘÍBĚHU, O KTERÉM ZATÍM NETUŠÍME, JAKÝMI ZÁKUTAMI A KRIZEMI PROJDE. DOVOLTE MI PŘEVYPRÁVĚT ŽIVOT TOHOTO DÍTĚTE OD NAROZENÍ AŽ KE SMRTI, NEBOŤ POUZE NA KONCI SE VYJEVÍ SMYSL KAŽDÉHO PŘÍBĚHU.

